

Wiener Stadt- und
Landesbibliothek

T

201739 A

MA 9 - SD 25 - 13,5 - 925 - 117048 - 22

201739 A

PHYSIOLOGIÆ
SCHEMA PARERGICON
repræsentans, & perscrvans
PRINCIPIA CONSTITUTIVA
CORPORIS NATURALIS,
Quod Gratiofo cum consensu
REVERENDISSIMI PERILLUSTRIS
AC AMPLISSIMI
DOMINI DOMINI
CAROLI,

Ordinis S. Patriarchæ Benedicti, Anti-
quissimi ac Celeberrimi Monasterii B. M. V.
vulgò ad Scotos, & Telckii in Hungaria Abbatis
Vigilantissimi, Sac. Cæs. Regiæque Cath. Majest.
Consilarii, Statuum Provincialium Inferioris
Austriæ Oeconomi perpetui &c.

In præfato Monasterio Mense Aprilis
Menstrui Exercitii Scholastici ergò
defendendum suscepit

Nobilis ac perdoctus Dominus

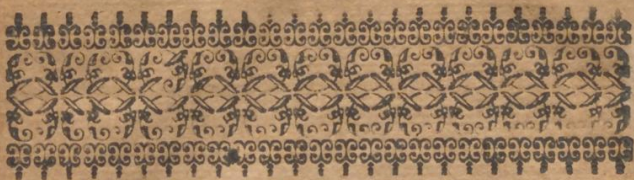
JOSEPHUS LEONARDUS STADLER, Aust. Vien.
sub

R. P. VITALE EMBLER, ejusdem Ordinis
& Monasterii Professo.

A 201.739

IN 298.043

PARERGUM PROLEGOMENALE.

I.

Neminem Philosophorum latet vetus illud
dictærum : *Logicus scit, Physicus dubitat* ;
perinde atque solus Logicus sibi scien-
tiæ prærogativas vendicaret ; Physicus verò non
nisi cum ignorantia Magistro Arcesila rebus cla-
rissimis dubiorum plenas obducere tenebras con-
niteretur, aut cum Pyrrhonicis res omnes in na-
turæ obscuritate involutas esse contenderet. At
hanc vulgi potius, quàm Philosophorum paræ-
miam quilibet, qui Physiologiam vel è limine sa-
lutavit, non tantum justissimò ostracismò da-
mnat, sed & in Utopiam usque relegandam no-
biscum conclamat. Pari proinde jure & Physi-
cum, & Logicum *scire* dicimus, dum uterque pa-
ri modo de suo objecto demonstrat veras pas-
siones, & proprietates per cognitiones certas &
evidentes. Physicus enim Tullio teste (a) est
Speculator, venatorque naturæ, investigans ejus prin-
cipia,

cipia, causas, proprietate, effectus, aliâque,
 ut horum notitia & cognitione, veluti manu-
 datur ad perfectam notitiam corpori naturalis,
 quâ notitiâ obtentâ ultimatè quiescit. Unde Scien-
 tiam, quam Physicus proficitur, asserimus esse
simpliciter speculativam, eò quòd sistat in contem-
 platione sui objecti adequati, quod est *corpus na-
 turale, ut naturale est*, ita ut ratio corporis in hoc com-
 plexo habeat munus objecti materialis, *naturali-
 tas* locum formalis. Inteligimus autem per cor-
 pus naturale substantiam physicam compositam
 ex materia & forma substantialiter unitis; ly
 verò *naturale* sumimus pro eo duntaxat, quod in
 se habet naturam, quam Philosophus (b) descri-
 bit esse *Principium motûs & quietis*, id est, opera-
 tionum sensibilibus in aliquo composito. Nam
Physica per eundem Philosophum (c) *circa talem
 substantiam est, in qua est principium motûs & statûs*,
 id est, quietis, quod utrumque principium meliùs
 exprimitur per *corpus naturale*, quàm per *Ens mo-
 bile*: tum quia Ens est genus nimis remotum,
 sicut ob eandem rationem haud bene pro objecto
 Logicæ poneretur Ens rectum: tum quia nomi-
 ne *mobilis* solùm exprimitur una passio corporis
 naturalis, videlicet motus, cùm tamen corpus
 naturale debeat continere principium radicale
 motûs simul, & quietis sensibilis: tum denique
 quia *Ens mobile* prædicatur de principiis corporis
 naturalis, scilicet de materia & forma, quæ ta-
 men per se non sunt objecta Physicæ, sed tantùm
 aliquid objecti.

II.

Natura sumpta pro principio aliquo intrinseco & substantiali motus & quietis rerum, rectè à Philosopho (d) definitur esse *principium & causa motus & quietis ejus, in quo est* (intellige natura) *primo & per se, & non secundum accidens.* Hinc statuta hac definitione concludimus, rationem naturæ nec convenire privationi, eò quòd in ipsum motum influxu verè physico non influat: nec accidentibus, eò quòd natura debeat esse principium substantiale, & pars intrinseca totius per se: nec Angelis, nec ipsi DEO, eò quòd non sint principia operationum talium, quæ à sensibus dependent, nisi in sensu paulò laxiore, quatenus nempe sunt quidem entia completa, sed tamen principia operationum sibi immanentium.

III.

Quanquam Ars dicatur imitari naturam, eamque presso, ut ajunt, pede sequi, ut vix non assequatur, ex vi tamen propria nequit immediatè producere physice tales effectus, quos potest natura. Fundamentum est, quia ars & natura sunt causæ diversi ordinis, quæ non producant effectum alterius ordinis, quàm illius, in quo sunt, ut manifestum est in causis supernaturalibus, non nisi effectus supernaturales producentibus. Unde ars tantum mediatè, & directivè, docendò nempe modum, quò activa passivis sunt applicanda, efficere potest opera naturæ. Cæterum an per

Chrysopœiam vera auri substantia produci possit, non minùs acriter, quàm utiliter disceptatur, Cardanus (e) ita differit: *Aurum & argentum facere, seu ex aliis metallis ea conficere, nemo non optare debet, ut fiat; at quid horum fieri possit, difficile scire admodum est. Et si hoc etiam sciverimus, longè difficilius est scire, quomodo fiat.* Hanc Cardani opinionem oppidò confirmare videtur ipsum Chrysopœiorum dissidium, quippe qui nec in assignanda materia, nec in modo operandi consentiunt, imò ipsum lapidem Philosophicum, à quo totum dependere dicunt artificium, innumeris ænigmatum involueris contegere amant, adeò ut non paucis lapis iste videatur *lapis offensionis, & petra scandali Philosophici.* Verùm hæc tanta non sunt, quin occurrant alia, quæ nobis Chrysopœiam utut difficilem, omnino tamen possibilem non suadent modò, sed etiam persuadent. Quare asserimus, *non esse physicè impossibile per artem fieri posse verum aurum mediatè, scilicet applicandò activa passivis, imò concedimus etiam factum fuisse aliquando verum aurum ab uno, alteròve ex mille millibus Alchymicorum, moraliter tamen loquendo, artem hanc esse impossibilem constanter tenendum judicamus, & propugnamus, quia moraliter est impossibile invenire propria activa, & passiva, quibus mediantibus posset fieri aurum; præsertim cùm tales causæ requirantur, & sic mirè attemperatæ, ut moraliter loquendo eas comprehendere vix possit humana sagacitas, prout videtur constare à posteriori.*

IV.

Prinicipia corporis naturalis intrinseca generatim sumpta rectè Aristoteles (f) definit esse ea, quæ neque ex sese mutuo, neque ex aliis, sed ex ipsis omnia fiunt, id est, vel tanquam ex partibus componentibus, vel tanquam ex termino à quo; nam particula *ex* in præfata definitione analogicè abstrahit ab habitudine tam partis componentis, quàm termini à quo; ut sic enim omnia complectitur principia corporis naturalis, quod dupliciter considerari solet, nempe prout est *in fieri*, vel *in facto esse*. Priori consideratione importat ipsum fieri per mutationem, seu transitum subiecti de non esse formæ substantialis ad esse substantialis formæ. Posteriori sensu est ipsum jam factum compositum substantiale, & ex suis essentialibus partibus constitutum. Hujus principia statuimus duo, materiam & formam, illius verò tria, privationem, materiam, & formam, ita ut ipsum corpus naturale in fieri formaliter tale ex parte termini à quo importet non esse, seu privationem formæ, ex parte termini ad quem ipsam formam, & ex parte subiecti materiam. Utrumque principiorum numerum determinamus ex ipso Philosopho (g) dicente: *Quapropter ipsa principia tum duo, tum tria dicenda sunt.* Dicimus in fieri formatiter tale: nam licet fortè etiam causa efficiens ingrediatur conceptum ipsius fieri accepti effectivè, non tamen per se illud constituit acceptum formaliter, cum causa efficiens eatenus ingrediatur conce-

ptum generationis, quatenus generatio formaliter actio est, non autem quatenus est formaliter mutatio, unde ipsum fieri formaliter desumitur.

V.

Qua de re Sistema Atomistarum videtur fabulosam potius Ovidii Metamorphosim, quam genuinam corporum naturalium constitutionem exhibere, eò quòd è rerum natura tollat substantias ab accidentibus distinctas, omnesque generationes & mutationes substantiales, quas tamen in rerum natura dari probant experientiæ palpabiles planè, & irrefragabiles. Quis equidem nescit de novo in ligno produci ignem, & lignum ipsum destrui: viventia quæque de novo generari, & tandem intercidere? vel quis non sentit frigus accedente calore à substantia aquæ separari & expelli? item dari substantiam aëris, cuius accidens est lux, & hanc auferri, quis non, nisi Tiresia cœcior sit, videt? Mehercule ipse homo jam albus, jam niger, nunc calidus, modò frigidus est, salvâ & invariata suâ substantiâ. Imò ipsum Augustissimum Eucharistiæ mysterium infallibiliter defactò exhibet accidentia à substantiis separata, atque adeò distincta, velut Concilium Tridentinum Sess. 13. Can. 2. definit. Solent quidam Atomistæ, nescio quibus ingeniosis interpretationibus referta afferre effugia, quibus decreta Conciliorum in suum detorquere sensum contendunt; verùm nos nihil ea moramur. Quâ enim ratione nixum est illud, quò dicunt

Con-

Concilium solo nomine specierum usum fuisse, minimè verò de accidentibus mentionem fecisse. Mirabile mediusfidius effugium ! stare fortè per ipsos sinè vulnere Achilles iste, nisi eidem mortiferum vulnus impegisset Concil. Colon. dum (b) dixit : *Quid enim panis vinique species aliud sunt quàm species Sacramentales, & accidentia sinè subjecto ?* Ubi clarè elucescit Concilia in hac materia promiscuè, & nomine specierum, & accidentium uti. Nec ullò fundamentò nititur illud alterum, quò asserunt remanere eadem accidentia quoad speciem, non verò quoad numerum ; etenim si anathemate dignus censendus foret ille, qui diceret, remanere in Eucharistia eandem substantiam panis, non quidem numerò, sed eandem specie ; cur non eandem censoriam virgulam merere deberet, qui diceret remanere in Sacramento Corporis Christi eadem accidentia non quidem numerò, sed quoad speciem ; cùm Concilia eo modo remanere dicant accidentia priora, quo modo decernunt, non manere substantiam priorem. Nec denique illorum opinionem manutinet illud effugium, quò prætendunt omnia accidentia unà cum substantia desinere, & DEUM de novo creare alia accidentia, quæ eodem modo sensuum nostrorum organa afficiunt, quò priora ; nam quomodo illud remanere dici potest, quod primùm de novo creatur ? utique prius nunquam fuit, quod primùm de novo produci- tur ? qui ergò illud remanere potest ? Nec huic difficultati satisfaciunt dicendo, accidentia non

verè, sed apparenter solum quoad speciem remanere, quam apparentiam Christus ipse præstat immittendo ad potentiam v. g. visivam tales atomos, quales antea emittebat substantia panis & vini; quippe tum quia modus iste loquendi in hac adeò periculosa lite citra ullam auctoritatem vel Scripturæ, vel Conciliorum videtur assumi: tum quia, ut Philos. Salisburg. loquitur, periculi plena est ista interpretatio; si enim substantia panis & vini in principiis Atomistarum nihil est aliud, quàm mera corpuscula inter se certò quòdam modò combinata, quæ, si tangantur, certò quòdam modo vellicant tactum; si comeduntur, vellicant palatum &c. & si hoc totum sensibile etiam peracta consecratione manet (omnes enim sensus eodem modo afficiuntur post consecrationem, quò ante illam) quomodo ergò non manet substantia panis & vini? quod admittere nullus profectò Catholicorum potest. Ex quibus omnibus planum fit, nos jure merito vel ex hoc capite, missis etiam reliquis, iisque bene multis ponderosis argumentis rejicere Atomistarum corpuscula.

VI.

UNde, quoniam quotidianò experimentò docemur, animalia & plantas nasci, ac mori, remanente semper aliquo ex iis, quæ fuerant in composito præcedente, asserimus contra quosdam Novatores, & Mastiges Aristotelis cum tota Schola Peripatetica, *dari in rerum natura Mala-*

riam Primam, seu subjectum formæ substantialis, ex quo & ex ipsa forma tanquam duabus partibus incompletis totum coalescit compositum. Indubitatum quippe est etiam apud Antiperipateticos, mutationes corporum non ita fieri, ut totum id, quod fuit, totaliter ruat in nihilum, & totum id, quod oritur, fiat totaliter de novo (hoc enim si fieret, tunc id, quod fuit, annihilaretur, & id, quod de novo fieret, crearetur: quod vires agentium naturalium, ut ex tractatu de causis supponimus, excedit) sed eas ita fieri, ut aliquid semper ex eo, quod fuit, remaneat in eo, quod fit, juxta tritum illud:

Ex nihilo nihil, in nihilum nil posse reverti.

Si enim nihil in corruptione cujuslibet compositi maneret, utique nec in morte hominis manebit? ergo nec in illo triduo mortis fuit in sepulchro pars aliqua Christi? quæ igitur cadaver Christi in illo triduo ab Apostolis adorari potuit, si nihil de Christo superstes manserit? certe non immerito illud Apostoli adorârunt. Unde manifestè sequitur, aliquid de Christo cum cadavere illo triduo remansisse intra sepulchrum. Item quando ex ligno v. g. fit ignis, clarè videmus, lignum totaliter non perire, sed remanere aliquid, quod prius fuit sub forma ligni, & jam sit sub forma ignis &c. hoc autem aliquid, quod remanet, nequit esse forma, cum nulla formæ secum compatiatur alteram: ergo illud aliquid, quod remanet, debet esse subjectum commune utriusque formæ, quod materiam primam appell-

pellamus. Hanc Philoſophuſ (i) his verbis defini-
nit : *Materiam id dico, quod eſt primum uniuſcuſque*
(corporis naturalis) ſubjectum, è quo quipiam eo ſit
pacto, ut non ſecundum accidens inſit, & ſi corrumpitur
aliquid, in hoc abibit ultimum. Materiam proinde
dicimus ſubjectum primum, & ultimum : Pri-
mum ideo, quia nullum aliud priùs ſupponit,
ex quo componi poſſit; ultimum verò ex eo,
quia dum corpus naturale corrumpitur, ita re-
ſolvitur in materiam, ut hoc ſubjectum, ſcilicet
materia, in nullum aliud reſolvi poſſit. Ex quo
proinde etiam inferre cum Peripateticis non ve-
remur, *materiam nec poſſe produci per actionem genera-*
tivam, vi cujuſ ſit tranſitus de non eſſe rei ad eſſe
rei, præſuppoſitò aliquò ſubj-ctò: nec poſſe deſtrui
actione productiva, vi cujuſ ſit tranſitus de eſſe rei
ad non eſſe rei, manente aliquo ſubjecto. Quid-
quid enim eſt generabile, debet fieri poſſe ex ali-
quo præſuppoſito ſubjecto, & quidquid eſt cor-
ruptibile, debet poſſe reſolvi in aliquod ſubje-
ctum remanens, ut omnibus notum eſt; atqui
materia prima, cum ſit in compositione ſubje-
ctum primum, aliud ſe prius ſupponere, adeoque
ex præſuppoſito ſubjecto fieri non poteſt, & cum
in reſolutione ſit ſubjectum ultimum, in aliud
remanens reſolvi nequit; igitur nec generabilis
nec corruptibilis eſt. Cæterum prædicata hæc
nil ſpecialis perfectionis ſuperaddunt materiæ, ſi-
cut forma de ſe generabilis, ſi crearetur, nil per
hoc evaderet perfectior. Unde formam pronun-
ciamus ſimpliciter nobiliorem materiâ, licet in
ali-

aliquibus prædicatis videatur excedere formam: nam etiam homo dicitur simpliciter perfectior omnibus animantibus, licet in multis excedatur ab illis juxta illud:

*Nos aper auditu præcellit, aranea tactu;
Vultur odoratu, linx visu, simia gustu.*

VII.

Cùm materia prima, de qua mox sermo nobis fuit, sit subjectum, potentia quoque subjectiva sit oportet. Ast qualisnam? itane ab omni actu secreta, ut nec physicum, nec entitativum, nec proprium existentialem in se includat? ab actu quidem physico communiter absolvitur, ita ut ab omnibus habeatur pura potentia physica nullam ex se habens formam, sed nuda & informis ad omnes, in ordine tamen ad reliquos actus gravis inter Philosophos contentio est, ansam disceptandi fortè capientes ex ipso Philosopho (k) materiam primam ita per terminos negativos definiente: *Materia non est quid, nec quantum, neque aliquid eorum quippiam, quibus ens determinatur.* Aliqui enim ex hac definitione colligunt materiam esse spoliata omni prorsus actu proprio, tum entitativo, tum existentiiali: alii vero exinde eruunt materiam quidem non esse quid completum, neque secundum se habere ullum accidens, à quo quanta, aut qualis &c. denominetur, includere tamen actum incompletum tam entitativum, quàm existentialem. Et ex hac colu ducunt filum, quò aut sua texunt argu-
menta,

menta, aut contraria eludunt. Imprimis verò, ut materiæ attribuunt actum entitativum asserunt: Materia est subjectum, ex quo aliquid per se fit, cum insit; non autem potest aliquid alicui inesse, quod caret omni actu entitativo, cum illud foret prorsus nihil: ergò. Item Materia non est idem ens, quod est forma; aliàs enim tolleretur compositio ex utraque parte: ergò debet habere proprium actum entitativum. Palmaria propemodum argumenta; nondum tamen triumphant, si nimirum per actum entitativum veniat id, per quod essentia constituitur sub determinato essendi modo, & determinata rerum specie: nam si ly *habere actum entitativum* idem sit, ac habere exercitè entitatem suam positivam, seu esse extractum è statu possibilitatis, ultrò allatis argumentis subscribimus, eisdemque victas manus damus. Verùm quoniam in hoc nobis cardo litis non vertitur; hinc solidæ Doctrinæ Thomisticæ adhærentes, à materia prima omnem actum entitativum propriè talem, omnemque existentiam propriam removemus. Hujus mentis imprimis fuisse Aristotelem, deducimus ex definitione suprà allegata: etenim si materia per se ipsam nec est aliquid eorum, quibus ens determinatur; utique etiam per se ipsam non determinatur actu, adeoque per se ipsam non est actus? nam sicut actuare, & determinare in sensu philosophico idem sunt, ita etiam determinatio, & actus. Secundò magis expressè videtur sententiæ nostræ suffragari, dum (1) sic dicit: *Materia est ens poten-*

tiâ, actu autem non ens. Item (m) *Materia potentia est, donec veniat ad speciem, quando verò actu est, tunc in specie est.* Plures alios textus, quibus plenè sunt libri Aristotelis, non adducimus, ne longiores, quàm par est, simus. Aristoteli assentitur fidelissimus ejus Interpres Doctor Angelicus, prout patet ex plurimis doctrinæ illius locis, & præsertim ex I. p. q. 7. a. 2. ad 3. ubi ita inquit: *Dicendum, quod materia prima non existit in rerum natura per se ipsam, cum non sit ens actu, sed potentia tantum.* Similiter omnem omnino actum in materia confictum annihilat, dum (n) ait: *In rebus invenitur aliquid, quod est potentia tantum ut materia prima, & aliud, quod est actus tantum ut DEUS.* Nec licet obmovere dicendo, hos textus allegatos solùm intelligendos esse de potentia physica: nam DEUS ita est actus purus, ut excludat non tantum potentiam physicam, sed etiam metaphysicam: ergò cum materia juxta D. Th. sit ita pura potentia, sicut DEUS est actus purus, pariter illa excludet tam actum physicum, quàm metaphysicum; extrema enim debent esse impermixta, & nihil ejus, quod continetur in uno, in altero extremo reperiri. Oppugnamur quidem, inquit AA. hoc argumentò, at minimè expugnamur constanter tenentes: hoc ipso quòd materia emineat suprâ purum nihilum, expleatque potentiam objectivam DEI, in qua erat, antequam crearetur, eò ipso ex se dicere actum essendi, seu entitativum: verùm & nos constanter sustinemus materiam hoc ipso, quòd
sit

sit simpliciter sub potentia reali, eò ipso non
 esse sub actu. Unde admittimus materiam esse
 ens, & non nihil; exinde tamen nunquam con-
 sequitur, quòd sit actu ens, seu actum entis in-
 cludat; Siquidem ens secundum se ab actu &
 potentia abstrahit. Imò quanquam materia in-
 trinsecam aliquam entitatem habeat, hæc ta-
 men intrinseca entitas materiæ non est aliquis
 actus, aut actualitas, sed potentialitas; entitas
 enim materiæ est posse fieri ens actu per for-
 mam. Denique si materia, ut est ens, seu ut emi-
 net suprà nihilum, sit essentialiter actus; ergò
 erit alicujus potentix actus, consequenter præ-
 supponet potentiam priorem se? potentia autem
 prima, qualis est materia, nequit præsuppone-
 re priorem se, ut manifestum est, ergò. Item
 si materia sit essentialiter actus, vel erit actus,
 ut importans differentiam, vel ut includens pro-
 priam essentiam: neutrum dici potest; non pri-
 mum: quia materia per se ipsam nec est in de-
 terminata specie, nec materia & forma in ratio-
 ne entis univocè conveniunt, cum materia so-
 lum potentia, & non nisi cum dependentia formæ sit ens,
 forma autem utpote actus sit per se absolutè & sim-
 pliciter ens: in qua tamen ratione materia deberet
 univocè convenire cum forma, si diceret per se
 actum differentialem propriè talem, ut ex natu-
 ra ipsius differentix patet: non secundum: quia
 ille actus essentix vel supponit subjectum infor-
 mabile, vel non; siquidem inter hæc non est as-
 signa-

signabile medium : Si supponit , ergò erit actus informans , qualem ipsi AA. à materia remonent ; si non supponit : ergò erit actus per se subsistens : consequenter materia per se subsisteret , quod de materia utpote ente imperfectissimo dici nequit. *Sed inquires* : quod explet potentiam realem entitativè est actus ; sed materia explevit potentiam objectivam DEI , ut suprà dictum ; ergò. Audio , sed distinguo : quod explet potentiam realem & positivam Conc. potentiam solummodò negativam , cujusmodi est objectiva , quæ nimirum est mera non repugnantia ad essendum , N. Potentia enim objectiva , cum non sit realis , potest per quodcunque ens expleri , sive sit reale actuale , sive potentiale. *Si urgeas* : Materia prima actu eminet suprà purum nihilum : ergò actu est ens. R. cum Philos. Salisb. nullam esse consequentiam ; nam inter ens actuale & nihilum , sive etiam inter ens possibile datur medium , velut Arist. indicat , dividens ens in potentiam & actum , tanquam in membra dividentia entis realiter diversa. Unde non valet dicta illatio , quia fit à toto diviso ad unum determinatum ex membris dividentibus , sed potius ex allata propositione inferendum est : *ergò vel est ens actuale , vel potentiale.* Cæterum quòd materia nè quidem actum entitativum incompletè talem habere possit , cum Clariss. P. Pabenstuber sic ostenditur : si materia includeret actum incompletum , vel ad hunc habet potentiam , vel non ? si habet : quæri potest iterum de hac potentia ad hunc actum , & sic

B

tam

tamdiu, donec deveniatur ad aliquod primum, quod sit pura potentia ad actum. Si non habet; ergo est maxima Chymæra, quia habere actum sine potentia ad talem actum, excepto DEO, est maxima chymæra. Reliqua argumenta ex prædictis facile resolvī possunt.

Porro alteram assertionis partem, quod scilicet materia careat actu proprio existentia ab existentia formæ realiter distincto, itidem expressè docet S. Doctor, velut ex q. 4. de potentia a. 3. aliisque locis patet, quos referre superfluum duximus, cum de mente Doct. Angelici non possit dubitari. Rationem fundamentalem desumimus cum Eminent. nostro Aguirre (a) ex Aristotele, qui L. 1. Phys. c. 7. text. 69. & 70. dicit: Materia se ita habet ad formas naturales, sicut lignum & æs ad artificiales; sed lignum vel æs nullam habet artificialem existentiam propriam pro priori ad formam artificialem, sed solum potentiam passivam receptivam ejus formæ: ergo similiter materia prima non habet aliquam existentiam naturalem propriam pro priori ad formam naturalem. Nec satisfit dicendō hanc rationem esse nullam; sicut enim materia secunda formarum artificialium ad illas caret existentia completā, non tamen incompletā & imperfectā; ita etiam materia prima ante formam naturalem non habet existentiam completam, sed tantum incompletam. Verum hoc effugium esse nullum, ostenditur cum citato: Materia secunda, scilicet lignum vel æs, pro priori ad formam artificialem

lem non habet ullam actualitatem, nec incompletam intra genus artificiale ; ergò nec materia prima habet ullam actualitatem incompletam intra genus naturale , adeoque nec existentiam incompletam. Consequentia tenet, ideo enim lignum v. g. pro priori ad formam artificialem non habet actualitatem incompletam in genere artis, quia est pura potentia passiva actûs primi artificialis ; sed talis potentia est etiam materia prima , ut passim sentiunt Philosophi : ergò. Huic stringenti rationi adjungimus & alteram communem licet, attamen efficacem. Implicat materiam habere actum ultimum ante primum, atqui si materia secundum se haberet existentiam propriam, haberet actum ultimum ante primum ; haberet enim existentiam (quæ juxta S. Th. q. de anima a. 6. ad 3. est *actus ultimus*, quin haberet formam substantialem, quæ est *actus primus*) ergò materia secundum se non habet existentiam propriam. Id ipsum roboramus à pari : Implicat genus prius contrahi ad differentiam individua-lem, quàm ad specificam, & hoc ideo, quia differentia specifica est prius, quàm individualis : ergò etiam implicat materiam habere actum ultimum, id est, existentiam, ante actum primum, seu formam substantialem. Accedit : Existentia est positio rei extra omnes causas ; sed materia secundum se non est posita extra omnes causas ; non enim foret posita extra causam formalem : ergò materia non habet existentiam. Cupiunt quidem AA. vim allatorum argumentorum elu-

dere dicendô, existentiam, quam materia sibi propriam habet, esse quidem actum ultimum in linea substantiæ, sed non completum, complerique primò per existentiam formæ &c. at in hoc effugio nihil agnoscimus præter verba, cupimûsque talem actum ultimum in aliquo genere incompletum efficaciter probari. Certe tali actus ultimus in aliquo genere incompletus posset utique in eodem genere ulterius compleri, adeoque ipse jam non esset ultimus in illo genere; ille enim actus non est ultimus, quo datur ulterior complens: ergò si existentia materiæ foret complebilis per adventum formæ, ejûsque existentiam, illa non foret actus ultimus, qualis tamen existentia esse debet. Dein sicut actualis operatio est actus ultimus in linea operandi; ita existentia est actus ultimus in linea essendi substantiali; sed repugnat, ut in linea operandi detur pro signo priori naturæ ad potentiam operativam in principio operante actualis aliqua operatio etiam incompleta: ergò quoque repugnat, ut in linea substantiali detur pro aliquo signo naturæ priori ad formam (quæ est actus primus) actus secundus, seu existentia in materia etiam incompleta. Possemus hanc sententiam multis aliis argumentis stabilire, & ostendere Aristotelis argumenta (quibus contra veteres Philosophos probare conatus est, materiam simpliciter non esse nihil, licet non sit ens actu, sed potentiâ ens) nullius fuisse roboris, si materia foret ens in actu incompleto, quia tamen id mo-

re suo solito perspicuum fecit citatus Eminent.
 noster Aguirre, consultò omittimus. Juvat pro-
 inde A.A. subterfugiis contravenire. *Opponunt*
primò : Materia creatur, forma verò ut plurimùm
 educitur : ergò materia acquirit existentiam per
 creationem, & non per formam. R. dist. ans.
 Materia creatur, ita tamen ut creatio termine-
 tur primariò ad compositum, & secundariò ad
 materiam Conc. ans. ita ut creatio terminetur
 primariò ad materiam N. ans. Quælibet enim a-
 ctio productiva terminatur primariò ad totum,
 secundariò verò ad partes, quæ non sunt ratio-
 ne sui, sed propter totum. *Urgent* : Materia ha-
 bet proprium fieri distinctum à fieri formæ : er-
 gò etiam habet propriam existentiam. Sed N.
 ans. Quando enim materia fuit creata, tunc a-
 ctio creativa, ut diximus, terminabatur ad totum
 compositum ; unde materia *magis est aliquid con-*
creatum, quàm creatum, & sic non habuit distinctum
 fieri à fieri formæ. *Repliant* : sed tunc forma fuit
 educta : ergò è materia præexistente. Sed N.
 conseq. Nam prioritas naturæ non infert priori-
 ratem existentiae, sed tantùm essentiae, & influ-
 xûs, quæ potest stare inter simul existentia. *Op-*
ponunt secundò : Materia est causa formæ : ergò de-
 bet habere existentiam ante formam. R. dist.
 ans. Est causa materialis, & passiva, Conc. ans.
 activa & efficiens. N. ans. Causa activa & effi-
 ciens dat existentiam : consequenter debet illam
 præhabere ; Passiva verò tantùm recipit : ergò
 non est opus, ut prius habeat ; nemo enim re-

cipit, quod jam habet; sicut etiam nemo dat, quod non habet. *Instant*: Materia in illo priora quo recipit formam, adhuc est intra nihilum, quomodo ergò causabit? Sed dist. est intra nihilum totale completum Conc. intra nihilum inchoativum N. Vel aliter: est intra nihilum actualitatis Conc. intra nihilum potentialitatis subiectivæ N. *Inferunt*: ergò semper manebit nihil actualitatis? accepto illatum, sed sub distinctione: manebit semper nihil actualitatis intransitivè, id est, nunquam identificabitur cum actualitate Conc. transitivè, id est, nunquam mediante actione causæ efficientis exercitè conjungetur cum actualitate N. *Opponunt terriò*: Ens spirituale nequit existere per materiale: ergò etiam materiale, scilicet materia nequit existere per spirituale, nempe per animam rationalem. R. conc. ans. N. conseq. Ratio dispar est: ideo primum fieri nequit, quia ens materiale nec ut quod, nec ut quo est spirituale, atque adeò nullò modo ordinatum ad perficiendum ens spirituale: è contra anima rationalis est materialis ut quo: atque adeò ex natura sua ordinatur ad corpus tanquam perfectivum illius.

VIII.

HOc præterea materiæ primæ proprium est, quòd *innata propensione in formas velut bonum suum feratur*: quod inde fit manifestum, quòd per eas compleatur, & perficiatur in ratione totius, quem in finem ordinatur à natura. Quælibet enim

enim res congenito appetitu propendet in bonum
sibi proportionatum; formæ autem substantiales
sunt bonum materiæ proportionatum, ejusque
perfectio, quia mediantibus illis accipit existen-
tiam, & perfectionem in specie determinata &
completa: ergò. *Si dicas primò*: Vel materia ap-
peteret formas, quia illis omnino caret: hoc di-
ci nequit, quia materia nunquam est spoliata
omni forma, vel quia plures formas peteret si-
mul habere: sed neque hoc dici potest, quia
plures simul habere non potest. *R.* causales
esse falsas; materia enim illam formam, quam
habet, appetit appetitu complacentiæ (loquimur
per quandam analogiam ad appetitum elicitem)
illas verò, quas non habet, appetitu desiderii,
non quòd plures exoptet habere simul, sed suc-
cessivè, & ex suppositione, si nempe priorem
amitteret. *Si dicas secundò*: Quando materia ha-
bet unam formam, illius appetitus jam est ex-
pletus. *R.* est expletus absolutè & intensivè
Conc. extensivè, conditionatè, seu ex supposi-
tione, si hanc amitteret N. *Si dicas teriò*: Ap-
petitus materiæ foret virtutis infinitæ, utpote
propendens in formas non tot quin plures. *R.*
ex appetitu habendi plures formas successivè ar-
gui tantùm potest virtus infinita syncategorema-
ticè talis, quam perlubenter materiæ concedi-
mus. *Si dicas quartò*: Si appeteret formas absen-
tes, tunc appeteret destructionem illius, quam
actu habet, cum destructio prioris formæ sit me-
dium requisitum ad acquirendam formam absen-
tem.

tem. 2. Materia non appetit formas abfentes appetitu undequaque absoluto, & fic etiam abfolute & per fe non appetit destructionem formæ, quam actu poffidet, fed tantum conditionatè; unde etiam materia in destructionem prioris formæ fertur tantum per accidens, & negativè, quatenus fcilicet novam formam obtinere non poffet, nifi relinquendo illam, quam actu in fe habet.

Cæterum licèt materia prima ingenito impetu in omnes formas feratur, non tamen magis propendet in formas fubfiantiales perfectiores præ imperfectioribus, *fed easdem æqualiter appetit.* Ratio affertionis ex eo deducitur, quòd ratio formalis & motiva fub qua, aut propter quam materia appetit formas, æqualiter reperiatur in omni forma fubfiantiali, quod inde patet; quia ratio boni, quæ appetitur à materia, in forma eft fola ratio actuantis fubfiantialiter materiam, & facientis cum illa unum per fe (ex natura enim fua materia eft ordinata præcisè ad hunc finem, ut faciat cum forma unum per fe, & in ratione totius, recipiendò fpeciem phyficam, compleatur) atqui hæc ratio æqualiter reperitur in omni forma fubfiantiali, five perfectior, five imperfectior fit: ergò. *Min.* conftat ex eo, quia nulla fubfiantia fufcipit magis & minus: fic licèt anima rationalis cum materia faciat meliorem fubfiantiam, quàm anima v. g. leonina; non tamen facit magis fubfiantiam, quia quælibet forma fubfiantialis æqualiter fatisfacit indigentia materiam;

riæ : non enim ex alio capite materia indiget formâ , nisi ex hoc , quòd sinè illa nequeat substantialiter compleri , & constituere aliquod totum substantiale. Accedit , sicut natura intendit impedire vacuum, ita materia appetit compleri substantialiter ; sed natura ad hunc finem non curat, sive per corpus perfectius , sive per aliud imperfectius impediatur vacuum : ergò etiam materia non curat , sive per formam nobiliorem , sive ignobiliorem substantialiter compleatur. Similis instantia fieri potest de appetitu alicujus dolii , quod non magis appetit repleri vinò generosiori , quàm minùs generosò , aut aquâ , cùm finis illius sit præcisè repleri. Demùm materia appetit formas sinè omni cognitione : ergò sinè ulla discretione : consequenter æqualiter. Sed quid AA ? multa quidem congerunt , ast præcipua solùm audire juvat. *Dicunt primò* : Forma perfectior est majus bonum , quàm forma minùs perfecta ; sed majus bonum magis appetitur : ergò. *R.* est majus bonum in se entitativè , & materialiter *Conc.* est majus bonum respectu materiæ appetentis, seu in ratione talis compositi, vicius materia magis completur N. In tantùm forma est bonum materiæ , in quantùm illam complet in ratione totius , quod æqualiter utraque forma præstare potest materiæ. *Replicant* : Forma perfectior magis perficit & complet materiam , quàm forma imperfecta : ergò. *R.* perficit materiam in ratione formali compositi substantialis, sub qua & propter quam materia ap-

petit formam N. perficit materiam materialiter, & per accidens Conc. Licet proinde una forma substantialis in perfectione & bonitate excedat alteram, iste tamen excessus perfectionis, & bonitatis comparatus ad materiam primam, cujus finis est præcisè compleri in ratione totius, nihil conducit; forma enim perfectior non est magis actus primus, nec magis determinat, & specificat materiam, quàm imperfecta, ut ex se clarum est. *Dicunt secundò*: Majori impetu materia fertur in formas substantiales, quàm in accidentales: ergò etiam &c. R. disparitatem esse hanc: tum quia materia ex natura sua est magis ordinata ad constituendum cum comparte substantiali totum per se, quàm accidentale: tum quia formæ substantiales sunt finis materiæ principaliter intentus, accidentales verò tantum medium aliquod requisitum ad consecutionem finis; finis autem magis appetitur, quàm medium: ergò. *Dicunt denique tertio*: Famelicus magis appetit satiari obsonio suaviore, quàm minùs suavi: ergò etiam &c. R. id verum esse, si finis famelici sit satiari simul & delectari, secus si finis sit præcisè satiari. Materia autem non fertur in formas appetitu delectationis, sed tantum appetitu satietatis. Sed de his satis. Nunc an materia prima ita formas substantiales appetat, ut finè his etiam divinitus nequeat existere, statuendum. Quare nè sensum nostrum citius, quàm par est, celemus.

IX.

ASserimus, materiam primam sic appetere formas substantiales, ut nec per DEI potentiam extraordinariam possit existere spoliata omni forma. Ità videtur contra Scot. & Rec, apertè docuisse S. Thomas cum suis, quando (p) dixit: *Dicere, materiam præcedere sine forma, est dicere ens actu sine actu, quod implicat contradictionem.* Mittimus quàm plurima alia S. Doctoris testimonia, quæ tam expressè sententiæ nostræ suffragantur, ut nè probabilem quidem interpretationem in oppositum recipiant. Verùm quoniam AA, non attenta hac in parte tanti Doctoris autoritate, rationem potius contrariam sequi solent, sententiam nostram etiam sequenti Thomistica ratione stabilimus. Repugnat absolutè, ut aliquid existat sine existentia, sicut absolutè repugnat, ut aliquid sit album sine albedine, figuratum sine figura, &c. sed si materia prima per potentiam DEI absolutam in rerum natura sine omni forma substantiali existeret, tunc sine existentia existeret, cum existentia materiæ sit existentia formæ, & compositi ipsius, & materia aliunde sit pura potentia, nullum includens actum, neque actum secundum (qui est actus existentiae) habere possit sine primo, tanquam radice illius, qui est forma: sicut res aliqua nequit habere actum secundum operandi (qui est actuale exercitium) sine actu primo: ergò. Item si materia
posset

posset divinitus existere sine forma substantiali, vel esset in certa specie existens, vel non? imprimis non esset: quia esset nudata omni forma substantiali, quæ determinat rem ad certam essendi speciem: dein esset sub certa specie: quia in rerum natura saltem existeret sub certo genere; atqui quod sub certo genere existit, illud etiam existit in certa essendi specie: ergo materia, si posset divinitus existere sine forma substantiali, existeret, & non existeret in certa specie, quod implicat contradictionem. Frustra igitur contendunt *primò* AA. enervare sententiam Angelicam dicendò: Humanitas Christi defactò existit non existentia ipsius animæ, sed Verbi Divini: ergò &c. *Secundò*: Non est major connectio materiæ cum forma, quàm accidentis cum subjecto; sed accidens potest divinitus existere sine subjecto, velut in Eucharistia Fides docet: ergò. *Tertiò*: Forma substantialis materialis potest divinitus existere sine materia: ergò etiam materia sine forma. In his argumentis mirè quidem triumphant, verùm in quo sibi tantopere applaudant, haud dispicimus; nam ad primum R. quòd in hoc casu objectionis humanitas Christi habeat actum primum substantialem, nempe animam rationalem, unde etiam potest actum secundum, nempe existentiam à Verbo Divino desumere, maximè cum Verbum eminenter omnem existentiam creatam contineat: contrarium evenit in altero. Cæterum nos non dicimus, quòd existentia debeat semper à forma deri-

derivari, sed quòd nequeat communicari materiæ, tanquam actus secundus, non præsuppositò primò. *Secundum* argumentum solvit ipse S. Doctor (q) his verbis : *Magis implicat materiam esse sinè forma, quàm accidens sinè subjecto, eò quòd accidens, cùm sit forma, sit actus quidam, materia autem secundùm id, quod est, est ens in potentia.* Unde accidens, cùm ex se, non obstante quòd sit avulsum à subjecto inhæsionis, sit actus specificus, non haberet existentiam, seu actum secundum, quin in sua linea haberet primum ; secus fit in altero, ut constat ex rationibus assertionis. Neque *urgeant* : Major est connexio accidentis cum subjecto, quàm materiæ cum forma substantiali : Nam dico : quod major sit connexio materiæ cum forma, quàm accidentis cum subjecto, quia materia actualitatem essentiæ à forma accipit, secus verò accidens à subjecto, eò ipso quòd accidens ex essentia sua sit actus in certa specie constitutus. *Ad tertium* eadem est responsio. *Sed replicant* : Omnis effectus secundarius potest suppleri à DEO ; atqui effectus secundarius formæ est tribuere materiæ existentiam ; ergò. R. dist. maj. Omnis effectus secundarius potest à DEO suppleri præsupposito effectui primario Conc. secus N. maj. Si *instant* : Quidquid DEUS facit mediante causa creata, hoc potest facere se solo ; sed mediante forma facit materiam existere : ergò etiam potest illam facere existentem se solo. Sed hoc telum in nos intortum facilè excutimus retorquendò :
Quid-

Quidquid DEUS facit mediante causa creata, hoc potest facere se solo; sed DEUS mediante causa creata v. g. anima rationali, constituit materiam in specie humana: ergò etiam id facere potest se solo. Cæterum dicta propositio est tantum vera respectu causæ efficientis, non verò respectu materialis, aut formalis, quia hæ causæ important aliquam imperfectionem, cum causent per modum entium incompletorum intrinsecè se communicandò toti composito, quod in DEUM cadere non potest; non sic causat causa efficiens.

X.

Quemadmodum suprà diximus, dari aliquod subjectum commune mutationum substantialium ex natura sua incompletum ac complebile per aliud, ita pro ordine & connexionem rei denuo cum tota Schola Peripatetica asserimus dari complementum materiæ substantiale, collocans illam in specie completa, & determinans ad certas operationes, quas in quolibet ente diversissimas experimur, quod complementum *formam substantialem* Aristotelici nuncupant: hanc definit Aristoteles, (r) quòd sit *ratio ipsius, quod quid erat, esse rei*: Seu quod idem est sed clariùs: quòd sit actus primus physicus substantialis simplex unum per se cum materia constituens. Dari talem actum, talèque complementum materiæ substantiale, ratio suadet *primò*, quia omnis pars ordi-

ordinatur ad totum naturaliter , exigitque saltem connaturaliter aliam compartem , à qua compleatur : ergò , cùm detur materia prima tanquam pars substantialis incompleta , debet quoque dari alia pars , quæ illam in ratione totius compleat , & ad specificum esse substantiale determinet. *Secundò* , quia si , præscindendo etiam à Fide , ex tot tamque mirè diversis operationibus humanis colligimus formam substantialem , quæ sit illarum radix & principium , cur non foret nobis colligendum tale principium in reliquis seu animatis , seu inanimatis , cùm æquè videamus similes diversas dispositiones & operationes. Profectò si homo , ens omnibus entibus materialibus perfectius , est compositum ex materia & forma , & per consequens non attingit perfectionem simplicitatis substantialis ; multò minùs reliqua entia purè materialia , & homine longè inferiora dici possunt simplicia , possèque tot operationes diversas independentè ab aliqua forma distincta producere , quas tamen non potest homo. *Tertiò* : Homo eodem modo sentit , nutritur &c. quò cætera animantia : item eodem modo discedente anima desinit in homine omnis motus , quò desinit in cæteris viventibus , dum intereunt : ergò si hæc & similia in homine arguunt principium , & radicem substantialem harum operationum , cur non etiam in aliis viventibus. Sanè si hominis corruptio non fit per meram corpusculorum dissolutionem , sed per separationem formæ substantialis à materia , cur ,
com-

compello Atomistas, non idem dicendum de corruptione aliorum viventium, quæ non aliter corrumpuntur, atque homo. Quod testatur S. Scriptura, ubi Eccles. 3. legitur : *Unus interitus est hominis & jumentorum & aqua utriusque conditio : sicut moritur homo, ita & illa moriuntur.* Si dicas cum Atomistis, præsciendando à Fide etiam in homine omnia per atomos explicari posse. 12. Sed falsè : non enim ideo verum est, quòd in homine detur forma substantialis, quia Fides docet, sed quia hæc verè est in homine, ideo Fides docet. Si iterum dicas, quòd detur in entibus purè materialibus aliqua qualitas occulta, quæ continet virtute primas qualitates, earumque est principium, à quibus deinde reliquæ operationes oriantur. Sed contra est imprimis, quòd nulla sit necessitas talem qualitatem adstruendi : ergò &c. Deinde illa occulta qualitas, cum sit accidens, & entis ens, debetur alicui substantiæ ; non autem potest deberi materiæ, quæ de se est indifferens ad quælibet accidentia recipienda : ergò debetur alicui alteri in eodem supposito, & illud erit forma substantialis talis suppositi. Quarto denique suadent, dari formas substantiales tum ipsæ quotidianæ generationes substantiales, tum essentialis differentia, quæ inter res animatas & inanimatas reperitur, tum demùm quotidiana reductio aquæ v. g. calefactæ ad pristinum frigus, quæ omnia sine formis substantialibus salvari nequeunt. Si dicant Atomistæ nullum corpus ab alio differre substantialiter ; dicimus & nos id ipsum

ipsum fidem humanam superare, & communi omnium hominum iudicio refragari dicendô, dulce Saccharum ab amaro sale, leonem à trunco, hominem à cadavere non plùs differre, quàm parietem album à nigro. *Si alterius dicant* : Etiam species Sacramentales vini calefacti se reducunt ad pristinum frigus, quin ibi admittatur substantia exigitiva frigoris : ergò pariter &c. Nam contra est, quod in illo casu DEUS miraculosè suppleat vires activas formæ substantialis, producendô per actionem novam frigus succedens calori deficienti ; & hoc ad occultandum mysterium : quæ ratio non urget in altero casu. *Si de novo opponant* : Formæ materiales insunt subjecto : ergò sunt accidentales, & non substantiales. *Re dist. ans.* insunt subjecto completo N. incompleto subdistinguo. Ita ut sint prima radix activa conc. secus N. ans. & conseq. *Si urgeant.* Formæ materiales majorem habent dependentiam à materia, quàm accidens physicum à subjecto ; sed forma, quæ dictam habet dependentiam à subjecto, est verè accidens physicum : ergò *re.* & simul N. suppositum, quod summa dependentia accidentis à subjecto sit adæquatum constitutivum accidentis physici ; Nam si hoc admittatur, etiam admitti debet quamlibet creaturam esse accidens : quælibet enim habet majorem dependentiam à Creatore (absolutè enim repugnat existere creaturam sine actuali sustentatione DEI) quàm accidens à subjecto, ut consideranti patet. *Cæterum si dicant* : Si darentur formæ substantiales

tiales materiales, aut omnes crearentur, aut præexisterent in materia? non omnes crearentur, quia ut plurimum educuntur; nec omnes præexisterent in materia, quia formæ summè contrariæ nequeunt existere in eadem materia. Nam admissa prima parte, dist. secundam. Si formæ materiales præexisterent in materia potentialiter, tunc etiam existerent formæ sibi contrariæ in eadem materia potentialiter conc. simul existerent physicè N. Certè non repugnat formas summè contrarias in eadem materia simul potentialiter existere, quia hoc nihil aliud significat, quàm quòd ex eadem materia possint ab agente naturali formæ contrariæ educi, concurrente ad hoc materia in genere causæ materialis.

XI.

Licèt forma substantialis actuet, determinet materiam, détque speciem composito, nequit tamen propterea dici *totà quidditas compositi substantialis*. Ita communis contra paucos, quos arbitramur potiùs in voce lascivire, quàm communi sententiæ refragari; etenim si per quidditatem intelligatur principium formaliter determinans, seu ultima ratio actuativa, & specificè differentialis alicujus corporis naturalis ab alio, tunc perlibenter admittimus solam formam esse totam quidditatem compositi physici; sin verò nomine totius quidditatis veniat adæquata essen-

tia entis completi substantialis (qualiter communiter intelligi solet) tunc repugnamus & primo quidem ideo, quia Symbolum S. Athan. expressè dicit: *Sicut caro & anima rationalis unus est homo, ita DEUS & homo unus est Christus*; atqui nec solus DEUS, nec solus homo est Christus; ergò etiam nec sola caro, nec sola anima rationalis est totus homo; *Secundò* quia in definitione entium naturalium non tantum ponitur forma, sed etiam materia: Sic homo definitur esse compositum constans ex corpore & anima. *Tertiò*: juxta omnes compositum est aliquod totum ex partibus consurgens; sed implicat, ut una pars sit totum ex partibus consurgens; aliàs principium lumine naturæ notum: *totum est majus sua parte*, falleret: ergò forma nequit esse tota quidditas compositi physici: bene proinde S. August. (s) dixit: *anima non est totus homo, sed melior ejus pars*. Si opponis primo: Per solam formam compositum adæquatè distinguitur ab aliis: ergò etiam per solam formam constituitur. Nam R. retorquendo per solum rationale juxta illos (quibus hæc definitio hominis: animal rationale videtur legitima) tanquam prædicatum differentiale homo à cæteris animalibus differt: ergò etiam per solam rationalitatem homo constituitur adæquatè, quod ipsi AA. haud admittunt. Unde sicut homo metaphysicè acceptus componitur ex genere & differentia, ita compositum physicum ex materia & forma tanquam partibus, quarum

una est indifferens , altera verò determinativa & completiva. *Si opponis Secundò* : Forma substantialis est adæquatum determinativum compositi : ergò etiam adæquatum constitutivum illius. Nam *R.* imprimis similiter retorquendo sicut prius. Deinde dist. ans. est determinativum in esse compositi N. in esse talis compositi conc. Nam constituere , seu determinare compositum in esse compositi spectat ad singulas partes compositi , cum quacunque earum deficiente non habeatur compositum ; determinare verò compositum in esse talis compositi , est solius formæ substantialis , quæ est adæquata ratio , cur hoc compositum sit potius constitutum in hac specie , quàm in altera. *Si replicas* : In artefactis tota quidditas habetur per solam formam : ergò etiam in naturalibus. *R.* si artefacta accipiantur ut reduplicativè talia Conc. si accipiantur specificativè , & secundum omne id , quod dicit opus artefactum N. Materia respectu operis artefacti quæ talis se habet materialiter , & extrinsecè : è contra compositum æquè intrinsecè respicit formam , quàm Materiam , adeoque secundum utramque partem consideratur à Physica. *Si opponis Tertiò* : Homo senex idem est , qui puer , & tamen materia , quæ est in puero , sensim deperditur , alia & nova succedente : ergò determinata materia non est de essentia huius hominis determinati. Sed *R.* duplicem spectari posse in viventibus

tibus materiam : unam principalem , quæ & primigenia , & minimum naturale passim à Philosophis audit , quæque nunquam deperditur , & sic de essentia cujuslibet compositi est ; aliam , quæ adventitia & secundigenia nuncupatur , quæque successivè minui , & accrescere potest. Ex quo patet , quòd senectus non mutet essentiam , sed tantummodò integritatem hominis : adeoque , quòd non tantum moraliter , ut aliqui putant , sed etiam physicè senex idem homo maneat , qui fuit puer. Sed rogas , cur materia primigenia semper permaneat. R. quia si deficeret , deberet deficere per nutritionem , quod dici nequit ; nam antequam intelligatur fieri nutritio , debet intelligi anima unita cum sua materia , seu minimo naturali , cum anima non operetur has actiones , nisi ut est unita corpori : ergò requirit saltem illud minimum naturale , quod minimum est materia primigenia.

XII.

Vix non apud omnes certum est plures formas substantiales , si communis rerum conditio attendatur , non posse in eadem materia componi juxta illud : *Generatio unius est corruptio alterius.* Num verò hic naturæ ordo ita in Omnipotentis DEI potestate sit positus , ut plures substantiales formæ eidem materiæ parti uniri

possint , acriter hac super re contendunt Thomistæ & Recentiores. Nos , Thomisticæ adhærentes parti , asserimus nec per potentiam DEI absolutam posse fieri , ut plures formæ substantiales simul informant eandem materiam. Ità expressè docet S. Doct. (t) inquiens : *si anima intellectiva unitur corpori ut forma substantialis, impossibile est, quòd aliqua forma substantialis præter eam inveniat in homine.* Excipient Recent. cum Scot. dicentes S. Doct. tantum sensisse id naturaliter esse impossibile , nequaquam verò docuisse , quòd DEUS huic naturæ ordini contravenire nequeat. Sed quid si ex eodem Angel. Doct. planum fecero , hanc AA. interpretationem merè esse confictam , gratisque assumptam ? Audiamus proin , si lubet, eundem citatò locò ita differentem : *Si igitur ita esset , quòd præter animam intellectivam præexisteret alia forma substantialis , per quam subjectum animæ esset ens actu , sequeretur , quòd anima non daret esse simpliciter : & per consequens , quòd non esset forma substantialis.* Jam sic ad hominem (præfiscinè dixerim) ostendo : Implicat non tantum naturaliter , sed etiam per absolutam DEI potentiam , ut anima intellectiva non sit forma substantialis ; sed si præter animam intellectivam alia forma substantialis præexisteret in homine , anima non foret forma substantialis , ut ex S. Doctoris verbis liquet : ergò etiam implicat per absolutam DEI potentiam , ut aliqua forma substantialis præter

ter animam intellectivam inveniatur in homine. Verum non modò authoritas S. Doctoris, sed ipsa quoque multiplex ratio nobis suffragatur. *Primò* : quia illæ duæ formæ substantiales, quæ eandem materiam informarent, essent substantiales & non substantiales, essent, ut fert hypothesi, sed etiam non essent, quia nulla ex his foret actus primus, dans materiæ esse simpliciter primum ; siquidem actus primus essentialiter exigit, ut non præsupponatur alius actus primus, sicut subjectum primum nequit præsupponere aliud subjectum primum ; sed in hypothesi AA. forma una scilicet unus actus primus præsupponeret alteram formam ; nempe alterum actum primum : ergò. Sed quid si, *reponunt*, tales formæ simul advenirent materiæ, utique nulla illarum daret esse primum ante alteram ? Repono & ego : nonnè quævis illarum formarum ita est separabilis ab altera, ut una pereunte maneret adhuc ens, & unum per se ? affirmant, ut puto, sed insto : illa autem forma non est actus primus substantialis, ex cuius ablatione adhuc maneret unum per se, nec perit totum substantiale : ergò. *Secundò* : quia materia à duabus formis substantialibus nec acquireret duplex esse primum, nec unum : non duplex, quia *id esse* vel foret specificum, vel individuale : non individuale, una enim numerò materia duplex esse individuale simul habere non potest ; non etiam duplex esse specificum sine duplici esse

esse individuali. Demum nec per illas duas formas acquireret unum esse, quia, sicut quælibet forma communicandò se ipsam materiæ dat aliud esse ab altera, ita & aliud esse simpliciter primum, quàm altera. *Tertiò*: implicat eidem parti ceræ imprimi formam Cæsaris, & formam leonis: ergò etiam implicat eandem materiam informari à forma hominis, & à forma leonis &c. Mittimus absurda recensere, quæ sequerentur, si in eodem homine ponerentur divinitùs duæ animæ, vel anima rationalis, & anima leonis. Certè posset talis homo ratione unius peccare, ratione alterius mereri: ratione unius damnari, ratione alterius salvari &c. Sed juvat audire, quid contromoveant AA. *Movent primò*: Non implicat DEO duo corpora poni penetrativè in eodem loco. *Secundò*: Possunt duæ causæ efficientes diversi ordinis eundem effectum simul producere. *Tertiò*: Possunt duæ formæ accidentales eidem subjecto inhærere: ergò etiam divinitùs fieri potest, ut plures formæ substantiales informant eandem materiæ partem. Sed obmovent & Thomistæ. & quidem ad primum, respondent Conc. ans. N. conseq. dandò disparitatem, quòd in casu primo non tolleretur aliquis effectus essentialis & privativus, bene verò talis tolleretur in formis eandem materiæ partem informantibus. Expulsio enim alterius corporis, cùm sit tantùm effectus secundarius positivus, ideo tolli potest à corpore quanto:

quanto : è contra expulsio alterius formæ est effectus secundarius privativus , & ideo à forma substantiali nullo modo tolli potest. Est autem effectus secundarius positivus ille , qui non ita intrinsecè imbibitur in effectû primario , ut sublato secundario effectû etiam tollatur primarius : effectus verò secundarius privativus ille dicitur , qui ita essentialiter est connexus cum effectû primario , ut sublato effectû secundario essentialiter etiam pereat ipse effectû primarius.

Instant : Effectus secundarius positivus quantitatis potest tolli : ergò etiam secundarius privativus formæ. R. N. conseq. Effectus enim secundarius positivus quantitatis , cùm non consistat essentialiter in non esse effectû primarii ; ideo potest tolli salvo effectû primario ; è contra effectus secundarius privativus formæ essentialiter consistit in non esse effectûs primarii , nempe in non dare esse primum , qui utique est inauferribilis salvo effectû primario , sicut ideo inauferribilis est à rationali negatio irrationalitatis , quia est effectus secundarius privativus rationalitatis. Instantiæ secundo & tertiò locò positæ vel ideo vim non habent , quia etiam probarent planè duas vel plures formas substantiales naturaliter posse informare eandem materiæ partem , quod ipsi AA. dicere renuunt. Cæterum ad instantiam secundam R. dandò disparitatem , quòd ideo duæ causæ efficientes diversi ordinis possint simul causare eundem effectum , quia non

causant per sui propriam communicationem entitativam, sed per actionem distinctam: è contra cum duæ formæ causent immediatè dando se ipsas, semperque influant formaliter, quantum possunt, ideò nequeunt informare eandem materiam, darent enim esse primum, & non darent.

Iisdem fere rationibus inducti, tam formas partiales substantialiter diversas, quàm formam corporeitatis distinctam à forma specifica totius fictitias pronunciamus. Etenim si ante adventum formæ specificæ præcederet in materia forma Corporeitatis, aut quæcunque alia forma partialis manens simul cum forma specifica in eadem materia, quàm plurima veritati Philosophicæ repugnantia sequerentur, & quidem *Primò* formam totalem supervenientem materiæ non dare esse simpliciter, utpote jam præhabenti esse dependenter à forma corporeitatis. *Secundò* nec esse formam substantialem, non enim daret materiæ esse primum, sed secundum. *Tertiò* animam advenire materiæ jam substantialiter completæ, quod ostenditur: anima nequit complere materiam in ratione viventis, quin eam simul compleat in ratione substantiæ, sed in ratione substantiæ per AA. jam est completa per formam Corporeitatis: ergò anima superveniens materiæ ut informatæ formâ corporeitatis, advenit ei jam substantialiter completæ *Quartò* denique ex materia nihil simpliciter generari posse

posse , sed tantum secundum quid : quod enim simplicitas generatur , ex simpliciter non ente fieri debet , ut Arist. l. de generat. loquitur ; materia autem informata jam aliquam formam substantiali partiali non esset non ens simpliciter : ergo. Si dicis : Anima rationalis non est corporea , quomodo ergo denominabit materiam corpoream ? sed quid diceres , si reponerem : anima rationalis non vegetat , non sentit , quomodo ergo denominabit corpus vegetativum , & sensitivum ? Utique dices , quod nos , animam nempe non esse corpoream formaliter ut quod , bene tamen virtualiter & ut quo. Sed instas : quid quid animæ dat viventi , illud dat in genere causæ formalis : ergo etiam ly esse corporeum daret in genere causæ formalis ; sed quid quid alteri aliquid dat in genere causæ formalis , illud debet in se includere formaliter : ergo etiam anima deberet formaliter in se includere esse corporeum. Sed id ipsum eadem retorsione infringitur. Plura de formis partialibus adhuc restarent dicenda , sed quoniam voluntate Superiorum plura folia pro hac menstrua concertatione non permittentium jubemur manum à tabula tollere , principiis nostris non alium constituimus finem , quam ipsum primum Principium , à quo origo omnis boni , & in quo ultimus noster consistit

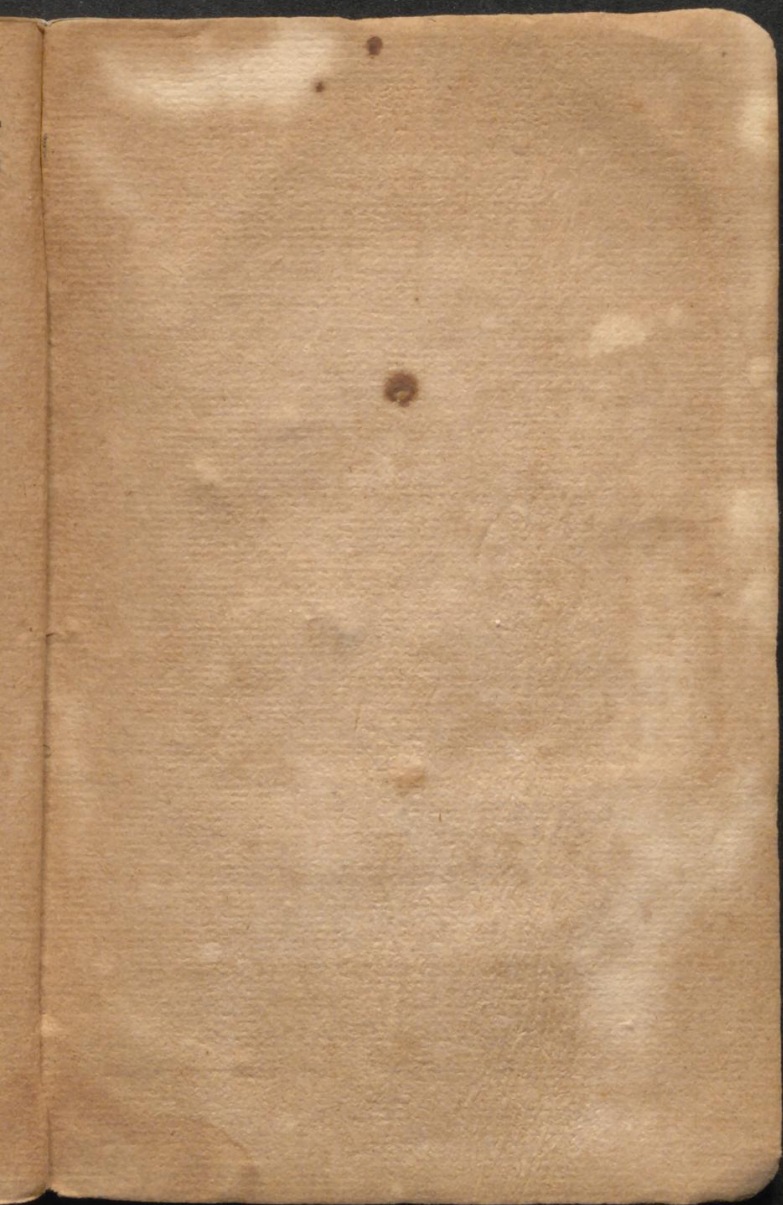
F I N I S.

- (a) 1. Nat. Deo. C. 30.
- (b) L. 2. Phys. C. 1.
- (c) 6. Metaph. C. 1.
- (d) L. 2. Phys. C. 1.
- (e) L. 10. de veritate rerum. C. 51.
- (f) 1. Phys. text. 42.
- (g) 1. Phys. text. 67.
- (h) Tit. de Administrat. Sacrament. C. 15.
- (i) L. 1. Phys. text. 82.
- (k) 7. Metaphys. text. 8.
- (l) L. 1. de ortu & interitu text. 11.
- (m) 9. Metaphys. text. 16.
- (n) 1. Cont. Gent. c. 43.
- (o) Tom. 2. Philos. Disput. 5.
- (p) 1. p. q. 66. a. 1.
- (q) 1. p. q. 66. a. 1. ad 3.
- (r) L. 7. Phys. text. 28.
- (s) L. 3. de Civ. C. ult.
- (t) 1. p. q. 76. a. 4. in Corp.

I. O. G. D.

200.

86

